

BOŽIĆ

(Razmišljanje nad misom polnoćke)

— *Božić, ispružena Božja desnica*

»Narod koji je u tmini hodio svjetlost vidje veliku« (1. čit.). Isusovo rođenje ili Božić, zaista je svjetlost za ljude — tragaoce Istine i Smisla. Božić je Božji pozdrav čovjeku, ispružena Božja desnica koja u sebi očituje »čudesno svjetlo — Gospodina našega Isusa Krista« (Zborna). Stoga je posve prirodan i nenamješten zanos koji danas (ove noći) ispunja sve tekstove bogoslužja. Božićna je liturgija kao himna radosti čitave zemlje s dolaska Gospodinova među nas.

Božić je najglasniji govor Božji. Gospodin više nije onaj »koji u visinama stoluje i gleda odozgo nebo i zemlju« (Ps 113). U dolasku njegova Sina i nama se očituje njegovo očinstvo. Mi postajemo posinjena Božja djeca. Mi u Isusu smijemo Bogu reći: Abba — Oče! Smijemo mu reći »tata«, kao što mala djeca govore svojim zemaljskim očevima (tako bi, vele tumači Sv. pisma, trebalo prevesti riječ »Abba«). Nije li Božić, usprkos nedokučive dubine otajstva, pojavak baš takvog Boga? Ima u tome nečega što nadilazi mogućnost našega divljenja.

Sve stvorenje, predvođeno čovjekom, u Božiću doživljava izmirenje, zbliženje, blizinu. Božić je povratak na izvorno stanje, na radost koja zaboravlja svu muku traženja i čekanja, sav napor hodanja i svu tamu čovjekova obzorja. Sve to nestaje makar ostaje. Čovjek *zna* da je otkupljen. Zato mu izgleda svladan svaki jad. On *već ovdje* osjeća eshatološka dobra jer su ona utjelovljena u Kristu koji nam se približio do neshvatljive blizine: »Savjetnik čudesni, Bog silni, Otac vječni, Knez mira« (1. čit.) danas se »rodio u gradu Davidovu« (Evand.), na zemlji, u vremenu, u tijelu. Bog među nama, Bog s nama — Emanuel!

Krist nam se je htio očitovati u navješćaju mira: »Radujmo se svi u Gospodinu: Spasitelj se naš rodio. Danas nam s neba pravi mir siđe« (Ulazna). Naš Bog je mironosac a ne vojskovođa. Zato je rođenje u Betlehemu razočaralo sve one koji su Spasitelja i osloboditelja ljudi želili u sili, oružju i vlasti. Isus je mironosac.

Zato je Božić blagdan mira, ali ne mira koji je samo odsutnost svade ili rata, niti mira koji se postizava potpisima ministara u metropolama svijeta, niti mira koji se obdržava zbog straha od jačega. Ne takvog mira,

nego mira koji samo Bog može dati: »Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem! Dajem vam ga ne kao što svijet daje« (Iv 14, 27). Takav je mir donesen u prvoj božićnoj noći.

Božić je najglasniji govor Božji, ali i poziv da čovjek progovori, da čovjek postane navjestitelj božićne poruke. Kršćani ne smiju ostati kao nijemi promatrači kod posvađenosti i nemira među ljudima. Čovjek koji slavi Božić prvi je pozvan da se »odrekne bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živi u sadašnjem svijetu« (2. čit.).

O miru treba govoriti, ali mir treba — prije svega i iznad svega — živjeti. Zato je Božić u prvom redu poruka pojedincu da živi mir duše, mir u čitavosti svojega bića. Nije to nimalo jednostavno, ali tajna božićnog mira otkriva se samo onima koji poput Franje iz Asiza idu svijetom živeći i pjevajući pjesmu mira!

SVETA OBITELJ

— *Pralik obiteljske ravnoteže*

— *Pustiti da prorok raste u obitelji*

Obitelj Isusa, Marije i Josipa nudi se po današnjem bogoslužju kao uzor za sve obitelji svijeta. Nudi se kao pralik obiteljske ravnoteže, osobito današnjoj, prečesto rastrganoj i nepovezanoj obitelji. Bogoslužje današnje svetkovine daje nam tu poruku — posebno u evanđelju — u sasvim izuzetnom kontekstu.

Marija i Josip nose Isusa u hram, da ga prikažu Gospodinu. Oni ga u revnosti nose a Šimun ga s neizrecivom duhovnom radošću prima u svoje naručje. Njegov »sad otpuštaš...« dovoljno nas uvjerava o posebnom raspoloženju razdraganog starca. Zahvaćen Duhom Svetim on u tom času izriče značajnu budućnost Isusova poslanja: »Ovaj je, evo, postavljen na propast i uzdignuće mnogima u Izraelu i za znak osporavan« (Evanđ.).

Zanimljivo je — i gotovo čudno na prvi mah — što nam bogoslužje upravo danas nudi taj odlomak. Danas, kada bi trebalo govoriti o povezanosti i o miru, sveti nam tekst govori o propasti i o osporavanju. Umjesto o ravnoteži, zapravo je riječ o podjeljenosti. Doista je tako, ali to i jest onaj *novi nazor* koji će svi evanđelisti uporno isticati na račun Isusove osobe i svih onih koji su po Božjem naumu ušli u nacrt rasporedbe spašenja. To je onaj novi rječnik koji će svojom porukom, odnosno svojom prodornom istinom zahvatiti mnoga srca. Proroštva slična Šimunovu, puna tog novog nazora, bit će izrečena iz još mnogo ustiju onih koji su »u naručje« primili Krista. Takva se poruka nudi i svim obiteljima svijeta, obiteljima koje su pozvane da žive mir i slogu, da stvaraju ravnotežu i pred ljudima svjedoče o prisutnosti Isusovoj u njihovom naručju.

Znademo da obiteljima naših dana treba istinske ljubavi i čvrste vjernosti. Ali, kršćanstvo je od svog Učitelja naučilo da pravi put prema tim vrednotama ide samo preko evanđeoskog radikalizma. Isus je navjestitelj

ljubavi koja je mnogo više nego što čovjek može izreći. Isus je navjestitelj vjernosti, ali vjernosti koja je jako zahtjevna. Zato će se ljudi morati opredijeliti, *pa i podijeliti* kad je govor o Kristovoj ljubavi i Kristovoj vjernosti. Isus je *znak osporavan*. Zato čovjek pred njim ne može ostati ravnodušan. Treba se opredijeliti.

Opredijeliti se za Krista znači: živjeti kao on. Za obitelji to znači: u međusobnim odnosima živjeti one kreposti koje su bile stožer svete nazaretske zajednice. Sveti Pavao čak daje sasvim određena uputstva: »Zaodjenite se — kao izabranici Božji, sveti, ljubljani — u milosrdno srce, dobrotivost, poniznost, blagost, strpljivost te podnosite jedni druge praštajući si, ako tko ima protiv koga kakvu pritužbu!« (2. čit.).

Čovjek je redovito uključen u obitelj ili zajednicu. Stoga je svatko u prilici da *bude znak* koji će nekada biti izazov, kao što je bio Krist Gospodin, ili znak suotkupiteljskog djela, kao što je bila Marija, ili pak tiho svjedočenje, kao što je bio Josip. Obitelji ljudske će doista tek onda uživati ravnotežu i mir kada se prethodno ili istovremeno stave u raspoloženje istinitog osporavanja. Svijet danas više nego jučer treba obitelji koje će tako živjeti da u njihovoj sredini i možda njihovim zalaganjem *raste prorok* koji će biti svjetlost na prosvjetljenje drugih. U obiteljskom domu i izvan njega.

BLAGDAN SVETE BOGORODICE MARIJE

— *Početak građanske godine*

— *Dan molitve za mir*

Blagdan Bogorodice Marije najstariji je od svih Marijinih blagdana. Malo iza sabora u Efezu (431), gdje je Isusova majka proglašena Bogorodicom, Siksto III. sagradio je u Rimu, na Eskvilinu, baziliku u čast Bogorodice. To je najstarija Marijina crkva na Zapadu. Stoga je obnovljeni liturgijski kalendar s pravom povratio taj blagdan na 1. siječnja, gdje je povijesno i bio. Stara je liturgija time htjela izraziti povezanost Bogorodice s božićnim otajstvom.

Gdje se štuje sina, tu se štuje i majku. Božić je stoga i Marijin blagdan. Pa ipak, liturgija je od starine Mariji dala posebnu svetkovinu: osmina Božića. Božić je zapravo smješten između dvije velike Gospine svetkovine božićnog ciklusa: između Bezgrešnog začeca i blagdana Bogorodice Marije. Na taj način Crkva izražava vjeru u otajstva koja liturgijski slavi: vjeru u odabranost Djevice i u povezanost Marije s planom povijesti Otkupljenja. Njezina Bezgrešnost postaje smjerokaz čovjekova puta k Bogu, a njezino Materinstvo zadobiva dimenziju zaštite i pomoći.

S majkom Marijom stojimo na pragu još jedne Nove godine, i s njom prihvaćamo neizvjesnu budućnost ove i svih godina na zemlji. Kršćanin

u nesigurnost ide s Majkom moleći »zagovor one po kojoj smo zavrijedili primiti Božjeg Sina, začetnika života« (Zborna).

Na početku još jedne Nove godine ponavlja nam se prilika da razmišljamo o vlastitoj budućnosti. Kod toga je značajno ustanoviti kako se za mnoge ljude to razmišljanje svodi na stvaranje planova samo materijalne prirode. Sva ta budućnost često se vidi samo u lijepoj kući, novom stanu, automobilu . . . Zapravo, tu se radi o okrenutosti prema sebi. Malo je onih koje uz početak Nove godine zaokupljaju općeljudski problemi. Mnoge vrednote duha ostaju daleko od planova najvećeg broja ljudi. Mali interesi i prenaplašena sebičnost kao da su sav okvir razmišljanja (ponašanja) uz početak Nove godine.

Ne radi se ovdje o tome da se zaniječe briga za sebe, niti da se zapostavi briga za »ovozemaljsko«. Htjeli bismo samo reći da je »ovozemaljsko« i ono što mnogi ne smatraju takvim. Zar nije ovozemaljsko i sve ono što čovjeka čini više čovjekom? Nije li, npr., svaki napor usmjeren oslobađanju čovjeka u interesu zemaljskog? I nije li svaka ona vrednota koja pospješuje rast čovjekova duha opet zemaljski posao? Istina je doista da će čovjek biti ostvaren tek u eshatonu, ali mi znademo da je eshaton već započeo: »Kraljevstvo je nebesko već među vama«.

Jedna Nova godina bi morala biti obnavljanje napora da se onostrano (eshatološko) što više ostvari već ovdje, na zemlji. Kršćanin je prvi pozvan na taj posao, a liturgija ga poziva da to čini u blizini i pod okriljem svete Bogorodice. Vjernik će stoga poput Marije sve događaje života prebirati u svom srcu (Evand.).

Mir na koji nas Crkva poziva u ovaj prvi dan Nove godine, velika je eshatološka, ali i zemaljska vrednota. Čitavo je božićno vrijeme pod znakom želje za mirom, što nam izvanredno sažima i ulazna pjesma današnje svetkovine: »Svjetlo će nas danas obasjati jer nam se rodio Gospodin i nazvan je imenom: Divni, Bog, Knez mira . . .« Mir je djelo pravde (Pio XII.), a na svijetu je toliko nepravde koja stvara nemir. Hoće li kršćani biti prvi nosioci te velike vrednote? Uključujući se u takav posao, oni postaju zauzeti radnici za napredak na zemlji. Majka Kristova, sveta Bogorodica, koju pučka pobožnost zove »Kraljicom mira«, uz nas je da nas prati.

»Pozdravljam te, Bogorodice Marijo,
divotno blago svega svijeta,
neugasiva luči, kruno djevičanstva,
žezlo prave nauke,
nerazorivi hrame,
mjesto onomu koga svijet ne može obuhvatiti,
Majko i Djevice, po kojoj je u svetim Evandeljima nazvan
blagoslovljen onaj koji dolazi u ime Gospodnje.«

(Sv. Ćiril Aleksandrijski)

DRUGA NEDJELJA PO BOŽIĆU

- *Krist, mnogostruko svjetlo za ljude*
- *Kršćanin je čovjek koji je povjerovao Kristu*

Kristov silazak među ljude pruža mnogostruko svjetlo: rođenjem u siromaštvu i u nemoćnosti ljudskog čeda, Krist nas uvjerava da prava snaga nije u materijalnom dobru ili u snazi čovjekovih mišica već u življenim vrednotama duha; očitovanjem mudracima s Istoka kaže nam da Mesija nije poglavica neke zatvorene skupine ljudi ili samo jednog naroda nego svjetlo na prosvjetljenje svijetu, bez obzira na spol, rasu ili narodnost. U izabranim tekstovima današnjeg bogoslužja, Isusovo svjetlo za ljude zove se Mudrost (1. i 2. čit.) ili Logos-Riječ (Evand.). Tako božićno otajstvo poprima vrlo širok smisao: mi već u božićnim danima imamo pred sobom vječnu Mudrost, kojoj će nas Isus učiti tek u danima svoga javnog naučavanja.

Ljudi različito provode ovaj život na zemlji. Nekima prođu duge godine a da sebi nisu postavili ozbiljno pitanje nad smislom. Ipak, odrastao i psihički zreo čovjek — ma kojeg on svjetonazora bio — vječito traži i vječito umuje nad smislom. Religije i filozofije odvajkada su stjecište onih koji bi htjeli znati što je čovjek i kamo ide. Mnogi tako nađu svoje životne odgovore na pitanja koja im se postavljaju. I kršćanin je jedan od takvih, ali njegov put je očito posebne razine.

Kršćanin je čovjek koji je povjerovao »Stvoritelju svijetu stvari« (1. čit.) i trajno je spreman da se otvori Logosu-Riječi. On vjeruje da je po Riječi »sve postalo« (Evand.). U objavi Riječi on sebe prepoznaje kao sliku Stvoritelja i po objavi te iste Riječi doznaje da život ima smisla: »Od punine njegove svi mi primismo« (Evand.). Dakako, kršćanin zato ne prestaje umovati. Naprotiv, vječna i u vremenu objavljena Riječ njemu biva poticaj da sve dublje istražuje i zalazi u znanje stvorenja. Radostan je što je njegovo razmišljanje praćeno Svjetlom: »Svjetlo istinsko koje prosvjetljuje svakoga čovjeka, dođe na svijet« (Evand.).

Čitava je božićna poruka puna poticaja i poziva. Posvuda nam se naviješta da smo ušli u otkupiteljski plan. *Pozvani smo i poslani* od Boga — kao i Ivan Krstitelj — da posvjedočimo za Svjetlo. Svjedočenje ulazi u bit kršćanske poruke. Međutim, to je u isti mah i osuda kršćana. Koliko je kršćana-svjedoka? Koliko je kršćana-navjestitelja radosne vijesti?

Znade se reći kako je Evandjelje posvuda naviješteno, ali je pošteno priznati da i najbliži oko nas (kršteni) žive u vjerskom neznanju. Mudrost Božja (Logos) još nije prenesena. Glavni je uzrok u tome što je premalo onih blagovjesnika koji su istodobno svjedoci. Zato nisu sasvim bez temelja optužbe Gandi-a i mnogih drugih, koji na račun kršćanstva rekoše: ono što je loše u kršćanstvu, to nije nauka, to su kršćani. Još teža optužba mnogim kršćanima bit će izrečena od samog Krista: »Bijah među kršćanima, bijah u njihovim rukama..., ali kršćani me ne upознаše, kršćani me ne primiše«.

Svatko znade što bi trebalo učiniti: trebalo bi *biti* kršćanin, trebalo bi *svjedočiti* za Svjetlo. Tada bi svijet više vjerovao da smo od Boga poslani.

»Dok je mirna tišina svime vladala,
i noć brzim tijekom stigla
do sredine puta svog,
sišla je tvoja svemoguća riječ s nebesa« (Mudr 18, 14).
»I nastani se među nama« (Iv 1, 14).

BOGOJAVLJENJE

— *Događaj koji pokreće ljude*

— *Bogojavljenje se nastavlja s nama*

Pouka koju nam nudi svetkovina Bogojavljenja slična je pouci koja je u biti jednaka svakom događaju naše vjere: vjera nije izračunati i matematički uređen odnos nego odlučno kretanje srca i čitavog čovjekova bića snagom događaja: »Vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova pa dođosmo pokloniti mu se« (Evand.). Mudrace s Istoka stavio je u pokret događaj, što nije slučaj sa Herodovim pismoznancima, koji su »znanstveno« na čistom: »Oni mu odgovoriše: u Betlehemu judejskome...« (Evand.). To znanje ih, međutim, nije pokrenulo, jer Događaj nisu prihvatili iznutra.

U stvari, radi se o dvostrukom stavu ljudi pred događajima: jedni su otvoreni događaju, prihvaćaju ga, idu mu u susret, vesele mu se, žive od njega; drugi su okrenuti sebi a ne događaju izvana, zabrinuti su za sebe. Kad se ovi nađu pred događajem, prvo im je pitanje: koju korist mogu imati od tog događaja. Što više, oni su u strahu da ne prestanu biti središte događaja. Herod je tipičan primjer takvog držanja: »(...) uznemiri se on i sav Jeruzalem s njime« (Evand.).

Događaji su redovit način Božje pedagogije u povijesti Spasenja. Čitava je povijest Izraela ispunjena takvom pedagogijom. Protagonisti te povijesti bili su ljudi koji su snagom vjere i duha slijedili taj put događaja, iako je često bio tajnovit i vrlo zahtjevan. Put događaja vjere ne pozna oklijevanja i zato se ne pruža kolebljivcima. Znano nam je, na primjer, koliko će hrabre vjere koštati Abrahama takav put. Bilo je tako i s prorocima, a u Novom Izraelu apostoli i sveci će opet prolaziti tim istim putem.

Zatvorenost u sebe — na individualnom ili nacionalnom planu, svejedno — najveći je zid na putu otkrivanja smisla i značenja događaja. Samo oni ljudi koji se oslobode sebe postaju sposobni i slobodni da »vide« i prihvate događaje. Osobito je to vidno u događajima koje čovjeku pruža Bog.

Događaj vjere otvoren je svakome. Ne pozna granica dobi, ni staleža, ni spola, ni nacije. Bogojavljenje kao događaj u tom je smislu vrlo poučan: zatvorenost Izraela uzrokom je neprihvatanja Isusa za Spasitelja, zatvo-

renost Herodova uzrokom je straha pred Djetetom, zatvorenost svećeničkih glavara i pismoznana uzrokom je njihove nepokretljivosti u smjeru događaja. Zato se događaj Kristova rođenja objavljuje srcima onih ljudi koji su, poput djece, otvoreni svemu što se događa. Nije bitno koje su nacije i koja im je boja kože. Važno je da su bili spremni *uputiti se*, krenuti na put makar i jako dalek i jako težak, otići za događajem pa ako je potrebno i u nepoznato. Takve uvijek prati zvijezda prethodnica. Ona je njihov pokazatelj u obliku nekog posebnog fenomena, možda čak vidljivog za fizičko oko, ali često i svaka druga pojava, u čovjekovu srcu i izvan njega, koja je u rukama Božje poruke. Uostalom, čovjek otvoren Bogu posjeduje neko posebno osjetilo pomoću kojeg on prepoznaje Božje događaje u svijetu. Zvijezda prethodnica je za njega svaki onaj znak koji ga potiče i ohrabruje na putu prema Bogu i prema čovjeku. Takav će čovjek, baš kao i Mudraci, zacijelo pronaći Dijete: »I gle, zvijezda kojoj vidješe izlazak izađe pred njima sve dok ne stiže i zaustavi se povrh mjesta gdje bijaše dijete« (Evand.).

Bogojavljenje je s Mudracima samo započeto, a s nama se nastavlja svaki put kada preko događaja želimo poći dalje u spoznaji Boga i kada po djelotvornoj vjeri te događaje naviještamo narodima . . .

KRŠTENJE GOSPODINOVO

- *Krštenje je znak novog života*
- *Početak života u vjeri Isusa Krista*

Krštenje je sakrament koji nas uvjerava da Duh Sveti želi djelovati s nama i po nama, kao što je djelovao po Kristu: »Isusa iz Nazareta Bog pomaza Duhom Svetim i snagom, njega koji je, jer Bog bijaše s njime, prošao zemljom čineći dobro . . .« (2. čit.). Krštenje je prvi i temeljni dar. Ono je znak da je kršćanin ušao u život Svetoga Trojstva i u novi odnos prema životu na zemlji. Iz stare grešnosti prešao je u novinu života.

Isusovo krštenje je nastavak već započetog očitovanja Božjeg nauma s ljudima po Isusu Kristu. Liturgija nam postupno otkriva otajstva Kristova pojavka među nama: u božićnoj noći očituje se kao ljudsko čedo koje u isti mah odsijeva božanstvom; u svetkovini Bogojavljenja otkriva se kao dar iskrenim tragaocima; u blagdanu krštenja Gospodinova doznajemo za njegov božanski odnos s Ocem: »Ovo je sin moj ljubljani — u njemu mi sva milina« (Evand.). Tako nam upravo liturgija najbolje očituje pedagogije u Kristu.

Krist je krštenjem ušao u javni život. Tim jedinstvenim obredom koji se zbio u vodama rijeke Jordana nama Isus »otkriva novo krštenje« (Prefacija). Za nas će doista taj događaj značiti veliku novost jer ćemo preko krštenja, kao pojedinci i kao narodi, započinjati život u sili Duha Svetoga. Znano nam je koliko će plodonosna biti ta novost za rast svijeta. Upravo

po krštenju će se »rađati« novi narodi, nove kulture i nove civilizacije. Povijest će nam zabilježiti neopisivu ulogu krštenja u rastu evropskih i drugih naroda. Tako će i naš narod, baš preko krštenja, ući u krug civiliziranih naroda, i postati nov narod. Krštenje je za naše pređe značilo preobrazbu koja se je odvijala samo pod jednom silom: silom Duha Svetoga. Ono je značilo početak hoda u vjeri Isusa Krista. Nadahnuti natpisom na vijencu Višeslavove krstionice pravo o tome rekoše naši biskupi: »Naš spomenik upravo više da je s krstom usko povezana živa osobna vjera: vjera koja daje pravu spoznaju i tvori to da čovjek bude *prosvjetljen* a ne duhovno nemoćan i slijep« (poslanica hrvatskih biskupa, TRINAEST STOLJEĆA KRŠĆANSTVA U HRVATA, br. 14).

Pojedinci i narodi krštenjem ulaze u istiniti napredak. Čudno je samo to što i prosvjetljen čovjek nekad zaboravlja izvor s kojega mu je poteklo svjetlo. To znači iznevjeriti se savezu s Bogom, savezu u koji uđosmo upravo krštenjem. Na svakog se krštenika mogu primijeniti Izaijine riječi iz današnjeg prvog čitanja: »Evo sluge mojega koga podupirem, mog izabranika, miljenika duše moje... Oblikovah te i postavih te za savez narodu i svjetlost pucima, da otvoriš oči slijepima, da izvedeš sužnje iz zatvora«. Krštenjem smo izabranici Božji, krštenjem smo oblikovani u Krista, krštenjem uđosmo u nov život s Bogom (savez), krštenjem postajemo sposobni da budemo svjetlost narodima. Stoga je krštenje velika odgovornost kršćana. Primiti krštenje znači uzeti i angažirati se u čitav jedan veliki program života.

Na tu nas razinu upućuje Isusovo i naše krštenje. Mnogi naraštaji kršćana posvjedočiše novost tog dara (sakramenta). Na nama je danas da uđemo u tu hodočasničku povorku koja poput nebeskih galaksija osvaja daljine i vječito pronalazi nove prostore gdje Duh Gospodnji vrši djelo otkupljenja. Krštenje je kretanje započeto na izvoru sile Svetoga Trojstva. Ono je zato djelotvorno. Na svakome je čovjeku da se osobno uključi u taj život koji krštenjem započinje.

— o —

Natpis na vijencu krstionice kneza Višeslava:

*Ovo vrelo prima nemoćnike
da ih vrati prosvjetljene.
ovdje se oni raskajani čiste od nedjela svojih,
što ih navukoše od prvog roditelja,
da budu učinjeni štovateljima Krista,
zdravo ispovijedajući vjekovječno Trojstvo.*

O. Bernardin Škunca

DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Bog neprestano objavljuje svoju slavu!*

Božićno nas vrijeme neprestano iznenađuje bogojavljenjima. Liturgija bi htjela potpuno iskoristiti svu jasnoću Boga koji je postao čovjekom, Emanuela, u najrazličitijim vidovima svoga očitovanja.

I današnja je nedjelja u svojoj poruci Riječi jednako tako jedno očitovanje. Evandjelje završava riječima: »Tako, u Kani Galilejskoj, učini Isus prvo znamenje i o b j a v i svoju slavu...«

Objava njegove slave, što je sadržana u poruci današnje nedjelje, skriva se u mnogostrukim slikama i alegorijama koje su kršćanstvu neobično drage i bliske. Već su prvi kršćani, prisni biblijskom načinu govora, odmah shvatili svu dubinu pojedinih slika što ih je Isus prihvatio u vidu očitovanja Božje slave. Tako čitajući današnje Evandjelje ne možemo se oteti dojmu, kako se tijesno mogu povezati neke slike sa stvarnostima: Zaručnik na svadbi — Isus Krist kao zaručnik; zaručnica — slika Crkve; svadbena gozba — euharistijsko slavlje; vino — znak euharistijskog predanja Kristove ljubavi u prolivenoj krvi.

Ako prihvatimo ovakvo čitanje današnjeg Evandjelja, onda možemo i danas vrlo lako povezati poruku ove nedjelje s našim kršćanskim životom. Mi smo članovi Crkve, zajednice vjernika, koja u neprestanoj napeitosti i radosnom raspoloženju iščekuje konačno očitovanje Krista — Zaručnika. Na tom putu iščekivanja Krist nas ne ostavlja bez pomoći. To je neprestana hrana radosti i života: Euharistija — pričest. U toj pričesti on nam nudi »bolje« vino, tj. hranu koja nadilazi svojom kvalitetom i sadržajem svaku drugu hranu dostupnu našim biološkim potrebama. To je hrana koja je vezana uz dar Zaručnika svojoj zaručnici, dar iz srca, iz probodenog srca Kristova. Jer Euharistija nas neprestano sjeća svojom aktivnom prisutnošću Kristove žrtve na križu u »predanom« tijelu i »prolivenoj« krvi.

Znakovi što smo ih izvukli iz konteksta ovog Evandjelja znakovi su vjere. Jedino kao vjernici možemo shvatiti da se Krist i danas nama očituje na isti način u sakramentalnom vidu. On je i danas zaručnički prisutan svojoj Crkvi. On niti danas ne želi da ponestane vina radosti sa stola njegovih učenika, nego u Euharistiji — misi neprestano obnavlja objavljivanje Božje slave, tj. očitovanje Božjeg čovjekoljublja i spasenja.

Mi smo čak danas još sigurniji da nas Krist neće napustiti u kritičnim trenucima našega života. Jer »njegov čas« je došao, on je trajno ucijepljen u tkivo povijesti i života, budući da je trenutak Kristove proslave — Križ i uskrsnuće — zauvijek ostao aktivno prisutan u svijetu.

Pokušajmo povezati ovaj rječnik predane vjere s našim životom. Svadba u Kani trenutak je kad »povjerovaše u njega njegovi učenici«. Trenutak naših sakramentalnih susreta s Kristom jednako su tako poziv na vjeru. Bog se želi u tim znakovima i danas u našoj sredini opetovano

objavljivati kao onaj koji može razvodnjene i mučne situacije našeg svakodnevnog života preobraziti u radost i blagoslov.

TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Danas se ispunilo ovo Pismo . . .*

Osnovna je tajna naše kršćanske vjerničke stvarnosti u tome, kako ćemo »povijest« spasenja shvatiti i pretočiti u blagoslovnu »sadašnjost« spasenja. Neprestano živimo u toj vjerskoj napetosti između jednog određenog povijesnog događaja i njegove aktualnosti u današnjici, u našem životu sada. Rješenje te napetosti nazire se već u pokušaju da se povežu ta dva izraza: povijest i spasenje. Povijest govori o neprestanom dinamizmu u promjenljivosti i traženju u ljudskom rodu, a spasenje bi željelo to traženje ukorijeniti u neprevarljivu i nepromjenjivu volju Boga Stvoritelja da obuhvati čovjeka u svjetlo svoje ljubavi. To dvoje u punini se je ostvarilo u osobi Isusa Krista, koji je u svojoj povijesnoj događajnosti, u svom životu čovjeka »nama u svemu slična osim u grijehu« proživio svoju i našu povijest, svoj i naš život, a u isto vrijeme kroz njega i po njemu Bog je neopozivo očitovao stalnost svoga spasenja, posebno po događaju uskrsnuća. U uskrsnuću Bog je zauvijek zapečatio prisutno spasenje dogođeno u povijesti. Zato po Isusovu uskrsnuću njegova ljubav, briga, čovjekoljublje, žrtva i život nisu više samo stvarnosti jednog, samo jednog povijesnog trenutka, nego su događaji koji u isto vrijeme znače neprestanu klicu kojom taj i takav život u spasenju biva stvarnošću za sva vremena.

U našim vjerničkim slavljinama mi bismo to uvijek nekako htjeli osjetiti, izreći. Naša slavlja, posebno euharistijsko slavlje, misa, uvijek su posvećeni trenuci u kojima bi se htjelo povezati povijest sa sadašnjošću i uputiti prema vječnosti. To su osjećali već i Izraelci u nepotpunoj objavi Božje prisutnosti u Zakonu i hramu. Vjerovali su da mogu dosegnuti Boga Mojziseva, Abrahamova, Boga otaca svojih ako obnove *S a v e z* s njime.

Krist nam danas daje do znanja, da to možemo u daleko potpunijem obliku doživjeti i mi. U Evanđelju on naglašava aktualnost ispunjenja. Ono što se nekada govorilo, nagovještavalo, to se danas obistinilo. Međutim, taj »danas« u Isusovoj osobi je trajan. On može dosegnuti kao poruka vjere i nade našu današnju stvarnost, naše dane. U sakramentalnim zbivanjima kršćanske zajednice, u proglašenju Riječi Božje, u ostvarenju svetih znakova Kristove prisutnosti mi *d a n a s* dosižemo povijest spasenja, odnosno povijest spasenja postaje *n a š o m* povijesti. Na taj način u jednakom značenju suočeni vjerom s osobom Isusa Krista i mi možemo biti svjedoci stvarnosti spasenja. Bog u Isusu Kristu i danas želi u kršćanskoj zajednici vraćati vid slijepima, ozdravljati bolesne, podizati hrome, tješiti žalosne, naviještati blagu vijest!

Za vrijeme subotnje službe čitanja progovorio je Isus o aktualnosti spasenja što ga je Bog nagovijestio. Danas, u naše vrijeme kroz liturgijske sastanke vjernika jednako bi tako Krist htio svakom ljudskom biću prosvijetljenu vjerom otkriti blizinu i silu spasenja. Mi smo pozvani da kao saveznici Božji u našim vjerskim sastancima otkrijemo svekoliku aktualnost, koja se na mnoge načine naglašava kroz Riječ Božju:

- d a n a s se ispunilo ovo Pismo . . .
- d a n a s je dan posvećen našem Gospodinu . . .
- d a n a s kad čujete glas Gospodnji, nemojte da otvrdnu srca vaša . . .
- d a n a s je došlo spasenje ovoj kući . . .

ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Teško je biti prorok!*

Poziv na život u Kristu u isto vrijeme je poziv na život u odgovornom savezništvu s Bogom. Radujemo se vjerničkoj sigurnosti ponuđenog i aktualnog spasenja u osobi Isusa Krista. Međutim, to isto spasenje ponuđeno nam je i neprestano se obnavlja u okviru jednog saveza. To je novi savez u Kristovoj krvi. Angažman života u savezništvu s Bogom neprestano je ugrožen našom nestalnošću. Tako je bilo uvijek u ljudskom životu. Stari narod Božji, Izrael jednako je tako kroz svoju dugu povijest nebrojeno puta nevjernički i nestabilno životario u savezu s Bogom. Zbog toga bilo je potrebno da ustanu proroci, ljudi Bogom nadahnuti, koji će neprestano upozoravati ljude na savez s Bogom i poticati ih na vjernost.

Svatko je od nas pomalo alergičan na kritike i ispravljanja ljudi oko nas. Sto puta bismo radije da nas ljudi ostave na miru. Pogotovo onda kad nam je teško priznati pogrešku, a nadasve priznati, odnosno, očitovati svoje slabosti. Neugodno je kad to drugi čini. Lakše je živjeti onako kako nas nosi struja naših slabosti, našeg lagodnog života. Ne igra preveliku ulogu činjenica da taj život nije baš uvijek u skladu sa savezom što smo ga po krštenju sklopili s Bogom našim u Isusu Kristu.

Proroci zato nisu nikada rado viđeni. Pogotovo nisu to proroci koji pripadaju našoj sredini, koji nas poznaju, koji s nama žive. Mi često uz tu riječ »prorok« vežemo neke izvanredne zahvate u vidu prorokovanja, nagovješćivanja budućnosti ili prijetnje. Prema svetopisamskom značenju prorok je jednostavno čovjek Božji, koji želi ostati vjeran Duhu Božjem i govoriti ono što je pravo. To prorok čini i onda kad nije lako. Takva ga naime kritična riječ nad vremenom, događajima i osobama može koštati truda, samoće, patnje i života. Povijest Staroga zavjeta prepuna je tragičnih sudbina proroka. Jedan primjer toga vidimo i u povijesti Jeremije proroka. Teško je plivati uzvodno. Ljudi se radije okreću natrag, zaplivaju nizvodno, kako ih već struja nosi.

Isus nas upozorava na prisutnost proroka u našoj sredini. Ponajprije to su svi ljudi, posebno oni najbliži, koji nam svekolikim svojim opaskama žele katkada usmjeriti pogled prema nekim zaboravljenim vrednotama. To mogu biti i oni koji u našim očima nisu najbolji. Svatko nam može uputiti proročku riječ. To može biti konačno i događaj koji nam otvori oči.

Nadalje, Isus nas poziva da i mi budemo proroci. Pa ma kako to bilo teško. U sakramentu krštenja nad nama biva rečeno: ... postao si ud Krista, svećenika, kralja i proroka. Na nama leži isti zadatak: u prikladno i neprikladno vrijeme riječju i djelom naviještati Riječ života, pozivati na vjernost savezu s Bogom.

I konačno, današnja liturgija i probuđena vjera govore nam o vječno prisutnom Proroku u našoj sredini. To je Krist, živi, uskrsnuli. Njegovi ga nisu prepoznali. Nisu ga prihvatili. Hoće li naš odgovor vjere biti otvoreniji i istinitiji od njihova stava?

Prihvatiti Krista kao proroka znači prihvatiti ga kao navjestitelja novog zakona u savezu s Bogom, kao onoga koji je proglasio novu zapovijed *I j u b a v i*. Izvršenje te zapovijedi u potpunosti i vjernosti završni je odgovor na savez što ga je Bog sklopio s nama.

PETA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Apostolski poziv, nastavak djela spasenja*

Čitanja današnje nedjelje neobično su duboka, osobna. Vezana su uz najosnovnija iskustva čovjeka vjernika. Izmjenjuju se u tom nizu osobnih susreta više osoba iz povijesti spasenja: najprije izlazi na pozornicu prorok Izaija, čovjek predane vjere, koji se pročišćena srca nudi Bogu u službu glasnika. Drugi svjedok vjernog svjedočanstva na temelju jednom ostvarenog poziva je apostol Pavao. I konačno treći pozvani izlazi na pozornicu Petar, Šimun.

Svi su ovi pozvanici doživjeli nešto, što je bilo toliko snažno, da kompletno preobrazi, promijeni život svakog pojedinca. Jedan jedincati susret, jedno iskustvo vjere, jedan trenutak povjerenja bio je dovoljan da započne novu sudbinu ove trojice ljudi. Oni su samo prethodnica. Za njima su pošli mnogi drugi. Svi ti, kojih niz nastavljamo i mi danas, pošli su u svom životu posebnim pravcem poslušni posebnom pozivu, osobnom susretu.

Kod sve trojice divimo se snazi tog trenutka i ustrajnosti u životu. Svi su oni, i Izaija prorok, i Pavao, i Petar, svaki na svoj način dokazali svoju vjernost, ustrajali u svom pozivu.

Neke stvari ne bismo niti mi danas smjeli zaboraviti kod razmišljanja o ovim pozivima.

Najprije, smijemo li si postaviti vjerničko pitanje: Jesmo li mi ikad duboko i istinski doživjeli susret s našim Bogom. Mi vjerujemo u to, no nije li ta naša vjera gotovo uvijek nekako teoretska. U novije se vrijeme

jako mnogo govori o tome kako su sakramenti osobni susreti s Bogom u Isusu Kristu.

Nije li to možda za nas nedohvatljivo područje? Postoji li u našem prakticiranju sakramenata, mise i drugog, stvarno neki unutarnji doživljaj osobnog susreta? Vjerujemo da u takvom razmišljanju ne bismo smjeli olako preskočiti preko sakramenta u vidljivosti brata ili sestre, malenih oko nas.

Nadalje, u takvim i sličnim sakramentalnim susretima da li se u nama katkada rodila svijest o pozivu na svjedočenje? A ipak znamo da je taj i takav poziv upućen i nama. Krist svoje spasenje neće ostvariti bez čovjeka. To bi bilo protivno prvotnoj logici utjelovljenja. Na svakom učeniku Kristovu leži zadatak, poziv, ostvariti i navijestiti Evanđelje, biti svjedok Kristove ljubavi u svijetu.

Teško je ostaviti sve! Teško je ostaviti i nešto, makar malo. Božji poziv u nama stvarnost je vjere, i u odnosu na tu duhovnu stvarnost odnosa dviju osoba daleko nam je katkada zavodljivije pred očima »mreža puna riba«, »osigurani kruh«, materijalna dobra, mir i uredan život, standard. Krist bi, čini se, htio osvojiti prvenstvo na ljestvici naših vrednota. To nam nije katkada jasno, a isto tako to nam neće biti nikada lako!

Petar, Pavao, Izaija — i mnogi drugi — doživjeli su sreću u kompletnoj vjerničkoj poslušnosti. Oni se nisu pokajali.

ŠESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Paradoks Evanđelja!*

Isus proglašava program svoga života, svoga spasenja. Taj je program čudnovato različit od svakog našeg nastojanja i naravnog teženja. Naše ljudske parole glase upravo suprotno onima Kristovim. Mi običavamo govoriti kako je blago onima koji su bogati, koji su zdravi, koji imaju svega, koji ne trpe. A Isus govori upravo obrnuto. Izgleda da on u načelu veže pojam blaženstva, tj. sreće, uz patnju, siromaštvo, nepravdu pretrpljenu i slično. Tako nam barem daje do znanja današnji odlomak iz Evanđelja. U Evanđeoskom kontekstu to predstavlja osnovni tekst njegove poruke.

Teško je zaobići ove Isusove misli i želje. Opet se Isus ovdje želi zauzeti za neke stvarnosti koje su u suprotnosti s nekim drugim, čisto ljudsko-naravnim stvarnostima. Izdiže siromaštvo iznad bogatstva, jer mu je daleko više stalo do istinske slobode ljudskoga srca negoli do bića koje pliva u blagostanju i upravo zato nema osjećaja niti srca za one koji trpe u bijedi. Bogatstvo je u nesavršenosti ljudskih nagona vrlo često prepreka da se čovjek u slobodi zauzme za pravdu, dobrotu i ljubav. Izdiže, nadalje, stanje gladovanja iznad sitosti. Osnovni sakrament Božje ljubavi u Euharistiji sagrađen je na iskustvu ljudske gladi. I sam je Isus osjetio glad u svome tijelu i kroz to iskustvo znao je preko utaživanja tjelesne gladi

u umnoženju kruha ponuditi konačno i vrhunski kruh za istinsku, duhovnu glad, tj. Euharistiju, pričest. Tko ne osjeća ili nikada nije osjetio glad za takvim kruhom, teško će shvatiti potrebu lomljenja kruha s onima koji ga nemaju. A Euharistija bi u tom kontekstu htjela okruniti svako nastojanje ljudskoga srca koje ide za diobom, davanjem. Isus izdiže plač nad smijehom. Jasno, uvijek u osnovnim dimenzijama tog derivata ljudskoga duha, u kojem bi smijeh značio otklanjanje svoje i tuđe patnje. U tom smislu Krist upozorava na »blaženstvo« plača, žalosti i patnje. To blaženstvo čovjeka čini osjetljivim za tugu i žalost, patnju i bolest svakog bližnjega. I konačno u Lukinom Evanđelju dolazi na red i četvrto blaženstvo, koje je vezano uz najbolnija ljudska iskustva izopćenja, usamljenosti, prezira. Nije li to rečeno i u vidu buđenja osnovne svijesti ljudskoga duha, po kojem sjedinjeni s Kristovim osjećajem uviđamo ili pokušavamo uvidjeti, kako je blaženije trpjeti nepravdu, negoli dopustiti da poradi nas drugi trpe nepravdu; kako se može nanijeti nepravda ogorčenom borbom za pravdom, kako najveća pravica katkada može izroditi se u najveću nepravdu?

Isus govori! Jasno i odmjereno. On računa s time da ga mnogi neće razumjeti, mnogi neće prihvatiti. Ipak ne odstupa od svoga. Poziva nas da ga shvatimo i slijedimo. On je taj program svoga Evanđelja do u tančine ispunio. On je bio siromašan i razdao se drugima; on je bio gladan i nasitio je mnoge; on je bio ostavljen i žalostan, ali je kroz križ i muku dospio do uskrsnuća i nama obećane radosti; on je doživio na križu kao jedini pravednik svijeta najveću nepravdu, ali je time nama isprosis najveći dar oprostjenja: Oče oprostite im jer ne znaju što čine!

Možemo li pokušati u svjetlu današnje poruke Riječi Božje odmjeriti otvorenost i dobru volju s naše strane pred zahtjevnošću Isusova programa?

SEDMA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Ljubite neprijatelje svoje!*

Isus sam započeo je savršeno ljubiti. U ime svih ljudi ljubio je do kraja. I u svojoj smrti na križu on ne gubi prisebnost i snagu ljubavi. Snagom te iste ljubavi on oprašta i opravdava: Bože, oprostite im jer ne znaju što čine! To nadilazi naše ljudsko shvaćanje.

U životu ljudi ima mnogo neprijateljstava. Mržnja je, nažalost, česti stanar u ljudskom srcu. Nastaju napetosti i netrpeljivosti, koje onda u jednom neprekinutom lancu svakojakih neprijateljskih čina ogorčava život u zajedništvu. Ljudi koji su stvoreni da žive u međusobnom miru, razumijevanju i ljubavi vrlo se često razdiru u mržnji i neprijateljstvu. To se događa na najrazličitijim razinama ljudskog života. Svjedoci smo neprijateljstava u međunarodnim dimenzijama, gdje je često pustoš rata tragični svjedok pomanjkanja mira i ljubavi.

No, jednako smo tako svjedoci, katkada i aktivni i pasivni, svakodnevnih ljudskih nerazumijevanja. Ljubav je neobično teška stvarnost. Nalazi se rijetko u ljepšem izdanju ljudskoga srca. Inače je ljudski život isprepleten i različitim drugačijim osjećajima i prohtjevima. Na tom planu niti mi sami, hoćemo li bolje pogledati dubinu našega bića, nismo u otajstvu ljubavi i mržnje na čistu. Ne misli se ovdje samo na onaj nedefinirani osjećaj neke simpatije ili antipatije u odnosu na pojedine osobe, nego na osjećaje i reakcije katkada izrazite mržnje, neprijateljstva. Ono što kod toga možemo redovito najčešće primijetiti jest izvjesno opravdavanje našeg neprijateljskog stava. Uvijek je »drugi« kriv za izvjesnu situaciju, za svaku napetost. Želimo li »izgladiti« tu situaciju, onda bismo trebali početi od razumijevanja i ispričavanja, opraštanja i ljubavi. Ali koliko puta nam se to čini nemogućim. Ne zato što možda ne bismo katkada stvarno i mogli, nego jednostavno s tog razloga što »se ne dademo vući za nos«, jer ne želimo da nas drugi iskorištava. U takvom raspoloženju ne želimo opraštati ili razumijevati, jer vjerujemo da bi to bio znak naše vlastite slabosti.

I tako se u ljudskom životu neprestano gomila neprijateljstvo na neprijateljstvo, mržnja na mržnju. Nitko ne popušta. Prenesemo li to na međunarodne dimenzije, onda vidimo kako ljudi smatraju da je rat neizbježan. Na planu naših svakodnevnih odnosa to se onda očituje u »nerazgovaranju«, u zlobi, u ogovaranju, u bojkotiranju, a katkada i u različitim obračunavanjima, gdje bismo mi sami htjeli izigravati pravedne suce.

Krist nas u tako zamršenoj situaciji poziva na svjedočanstvo vjere! Bog je ljubav! Bog je Otac! On daje da sunce sija nad pravednima i nepravednima! On želi ljubavlju osvojiti svijet. Krist nas poziva na suradnju. Želi stati na kraj ljudskom neprijateljstvu. Ne želi svoje razapinjanje osvetiti drugim razapinjanjima! Ne želi svoju patnju i svoju krv osvetiti krvlju zločinaca. Njegova je zapovijed: »Ljubite neprijatelje svoje!« Time se zadaje smrtonosni udarac mržnji! Na tu i takvu ljubav poziva nas Krist i u današnjoj poruci Riječi. To je jako teško! Ali, zar mi kao učenici Kristovi smijemo postavljati granice ljubavi kojom nas je Krist kao objavitelj Oca sve skupa htio zagrliti?!

Zvezdan Linić